YMPÄRISTÖMINISTERIÖ **YmV 14.3.2018**
Markus Tarasti & Petteri Katajisto HE 147/2017 vp

Hallituksen esitys yksityistielaiksi

Ympäristöministeriö on antanut lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityistielaiksi 16.3.2017. Lausunnossaan ympäristöministeriö kiinnitti huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

Yksityistien käytön luvanvaraisuus ja maksullisuus

Ympäristöministeriö totesi hallituksen esityksestä liikenne- ja viestintäministeriölle antamassaan lausunnossa katsovan asiaa erityisesti jokamiehenoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Vaikka hallituksen esityksessä todettiinkin, että jokamiehenoikeuksien nojalla tapahtuva toiminta ei olisi luvanvaraista, jättivät esityksen perustelut lausuttavana olevassa muodossaan ympäristöministeriön näkemyksen mukaan epäselvyyttä sen suhteen, miten tiekunnissa tulkittaisiin jokamiehenoikeuksien käyttöön liittyvä motorisoitu tienkäyttö (esimerkiksi marjastamisen yhteydessä) sekä siitä aiheutuvat mahdolliset tienpidon lisäkustannukset ja tienkäytön maksullisuus.

Ympäristöministeriö totesi myös lausunnossaan, ettei hallituksen esitys sisältänyt tältä osin myöskään vaikutusarvioita siitä, miten esitys toteutuessaan vaikuttaisi yksityisteiden käyttöön muiden kuin tieosakkaiden osalta ja sitä kautta jokamiehenoikeuksien nojalla tapahtuvaan toimintaan. Arviota siitä, minkä suuruisia muiden kuin tieosakkaiden tien käytöstä aiheutuvat kustannukset tienpidolle olisivat, ja minkä suuruisia olisivat näiden lisäkustannusten kattamiseksi tarkoitettujen maksujen perimisestä aiheutuvat kulut, ei esitykseen sisältynyt.

Lisäksi ympäristöministeriö katsoi, että muilta kuin tieosakkailta perittävien käyttömaksujen menettelysäännökset liittyen maksujen ilmoittamiseen ja perimiseen olivat puutteelliset tai vähintään epäselvät. Tiellä liikkujan, kun tulisi lähtökohtaisesti voida etukäteen tietää käyttämänsä tien maksullisuudesta tai missä menee satunnaisen maksuttoman ja tienpidon kustannuksia lisäävän tien säännöllisen käytön raja, jolloin käytöstä voitaisiin periä maksua. Lisäksi tienkäyttäjällä tulisi olla tieto mahdollisen maksun suuruudesta ja maksun suoritustavasta.

Ympäristöministeriön lausunnossa tuotiin myös esiin, että tietyissä tilanteissa luonnollisesti myös tiekunnan ulkopuolisten yksityistien käyttäjien tulee osallistua tienpidon kustannusten kattamiseen. Tällaisissa tilanteissa yksityistien käytön tulee kuitenkin olla sellaista, että siitä aiheutuu tienpidolle merkittäviä ja luotettavasti todennettavia lisäkustannuksia. Jokamiehenoikeuksien nojalla tapahtuvaan toimintaan liittyvää satunnaista yksityisen tien motorisoitua käyttöä ei tulisi jatkossakaan tulkita luvanvaraiseksi ja maksulliseksi. Jos laajamittaisesta yleiseen luonnon virkistyskäyttöön ja jokamiehen oikeuksien käyttöön liittyvästä motorisoidusta liikennöinnistä aiheutuu tietyn yksityistien pidolle merkittäviä lisäkustannuksia, tulee siihen edelleenkin olla mahdollista kohdistaa viranomaisten avustuksia.

Ympäristöministeriö toteaa, että sen lausunnossaan esittämiin puutteisiin on kiinnitetty huomiota hallituksen esityksen jatkovalmistelussa. Erityisesti lain perusteluja on täsmennetty edellä esitettyjen asioiden osalta, eikä ympäristöministeriöllä ole esitykseen tältä osin huomautettavaa.

Yksityistien muuttuminen kaduksi sekä yksityisteiden suhde asemakaavoihin

Ympäristöministeriö kritisoi lausunnossaan maaliskuussa 2017 luonnokseen sisältynyttä kuntien velvoitteiden lisääntymistä. Kunnille olisi säädetty mm. velvoite arvioida kadunpitovelvollisuutta vähintään viiden vuoden välein. Ympäristöministeriö katsoo, että maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sisältää toimivat säännökset kadunpitovelvollisuudesta, ja niitä on tarkoituksenmukaisempaa arvioida käynnistymässä olevan MRL:n kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Yksityistien kaduksi muuttumista koskevasta 13 §:stä on poistettu kunnan velvollisuus määräajoin arvioida kadunpitovelvollisuuttaan. Em. velvoite on korvattu kunnan velvollisuudella pyydettäessä antaa tieosakkaalle ja tiekunnalle tietoa kunnan tiedossa olevasta maankäytön toteutumistilanteesta siltä osin kuin sillä on vaikutusta kadunpitovelvollisuuden alkamiseen. 13 §:n 1 momenttiin on lisätty viittaus maankäyttö- ja rakennuslain 86 §:n 3 momenttiin. Ympäristöministeriöllä ei ole tältä osin huomautettavaa ehdotukseen.